

Ratepension tryner andre pensionstyper - til ugunst for kvinderne

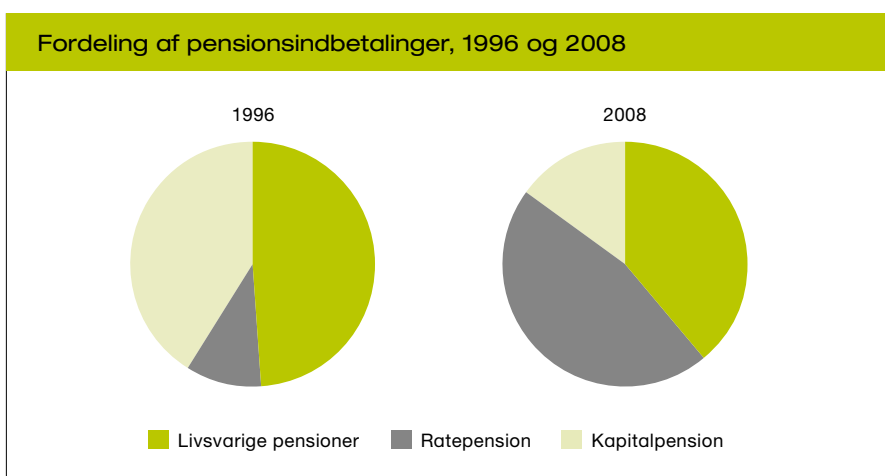
Kapitalpensionen er næsten forud, den livsvarige pension er under pres, mens ratepensionen er den store vinder. Sådan er situationen efter en ti års periode, hvor den danske befolknings pensionsindbetalinger har været i opbrud.

Tilbage i 1996 blev kun en ud af ti kroner til pension indbetalt på en ratepension. Godt ti år senere, i 2008, var ratepensionernes andel øget så markant, at næsten halvdelen af alle pensionsindbetalinger – 46 pct. – gik til denne pensionstype.

Ratepensionen, der udbetales over en fast årrække, er dermed blevet danskernes foretrukne pensionstype. Det er først og fremmest kapitalpensionerne, som udbetales som et engangsbælt ved pensionsalderen, der er blevet fortrængt. 40 pct. af alle indbetalinger gik til den type ordninger i 1996. I dag er det 15 pct.

Også de livsvarige pensioner er blevet fortrængt – om end i mindre omfang. I 1996 gik 49 pct. af indbetalingerne til den type opsparing. Andelen er siden faldet til 39 pct.

Netop fortrængning af de livsvarige pensioner har en klar effekt: Den er til ugunst for kvinder. Det siger professor Nina

Indbetalinger til ratepension er kommet til at fylde en større og større andel af de samlede indbetalinger de senere år. Fra cirka 10 pct. i 1996 til 46 pct. i 2008. Indbetalingerne til kapitalpensioner er modsat faldet fra en andel på 40 pct. i 1996 til 15 pct. i 2008. Andelen af indbetalinger, der går til livsvarige pensioner, er ligeledes faldet. Fra 49 pct. i 1996 til 39 pct. i 2008.

Kilde: Forsikring og Pension

Smith fra Århus Universitet: »Livsvarige pensioner er til gavn for kvinder. Kvinder lever længere end mænd, og da pensionstilsagnet ikke afhænger af køn, får kvinder meget for pensionsindbetalingerne i den type ordninger. For ratepensionerne er der ikke samme fordel. Derfor er en bevægelse fra livsvarige pensioner til ratepensioner til ugunst for kvinder.«

Skat er forklaringen

Ifølge professor Torben M. Andersen, tidligere formand for Velfærdskommissio-

nen, er der en simpel forklaring på, at kapitalpensionerne er mindre populære i dag: »Forklaringen ligger i beskattningen. Siden 1999 har indbetalinger til kapitalpensioner ikke kunne trækkes fra i topskatten. Det har gjort disse ordninger mindre attraktive,« siger han.

Helt så enkelt er det ikke at forklare de livsvarige pensioners relative tilbagegang. Skattereglerne for de produkter er nemlig de samme som for ratepensionerne.

► »Måske er forklaringen, at mange har svært ved at forstå produktet. De livsvarige pensioner er en forsikring i forhold til at overleve og ikke en ren opsparing. Det betyder for eksempel, at arvinger ikke har ret til pensionen, hvis man dør relativt tidligt,« siger Torben M. Andersen.

Rater rækker ikke til kvinders liv

Både Velfærdskommissionen og senere Skattekommissionen har foreslået, at der indføres regler, så de livsvarige pensioner tager en større del af markedet tilbage fra ratepensionerne.

Baggrunden er, at ratepensioner udløber. Udbetalingerne stopper. Alt efter aftalen falder den sidste rate efter 10, 15 eller måske 20 år. Mange har udsigt til at være pensionister i betydeligt længere tid, og de vil opleve en dag, hvor deres pensionsudbetaling stopper. Det gælder fx flere end halvdelen af de omkring 34.000 kvinder, der i år fylder 65 år.

Og det er et problem, siger Torben M. Andersen: »Hvis hele opsparingen er i en ratepension, så er det samfundet, der bærer risikoen, hvis folk lever længere, end udbetalingerne varer. Så har de nemlig kun en lav indkomst tilbage, og så får de ret til en højere pension fra det offentlige.«

Derfor: En rimelig modydelse til skattebegunstigelse til pensionsopsparing er, at denne opsparing dækker hele livet.

Det vil sige, at den delvist skal ske i livsvarige produkter, mener Torben M. Andersen.

Samme overvejelser havde Skattekommissionen, som foreslog et loft over indbetalinger til ratepension på 250.000 kr. årligt. Ifølge Carsten Koch, formand for kommissionen, var baggrunden et ønske om at øge det livsvarige element i pensionsdækningen.

»Der er en betydelig skattebegunstigelse i pensionsopsparing. Afkastet beskattes kun med 15 pct. Det var kommissionens opfattelse, at et så væsentligt subsidie kræver som modstykke, at pensionsudbetalingen bliver livslang,« siger han.

Carsten Koch anfører, at der også indgik fordelingsmæssige overvejelser bag forslaget: »Det har været for let og for attraktivt for personer, der betaler topskat, at sætte betydelige beløb ind på ratepensioner og derved nyde godt af den lave afkastbeskatning.«

Skattekommissionens forslag om et loft over indbetalinger på ratepensioner blev gennemført i forbindelse med Forårspakke 2.0. Loftet, som trådte i kraft 1. januar 2010, er endda sat lavere end kommissionens forslag på 250.000 kr. årligt – nemlig til 100.000 kr. årligt. Der eksisterer endnu ikke data for, hvordan denne ændring har påvirket indbetalingsmønstrer.

Skatteregler påvirker pensionsmønster

Når skattereglerne ændres har det stor indflydelse på pensionsopsparingen.

Der har i en lang årrække været loft over, hvor mange penge der årligt kunne indsættes på en kapitalpension med skattefradrag. Men frem til og med 1998 kunne indskud under denne grænse fradrages fuldt ud i skatten. Med Pinsepakken forsvandt fradragmuligheden i topskatten, hvilket med et slag gjorde kapitalpensionen

mindre attraktiv. Fra 1998 til 1999 faldt kapitalpensioners andel af pensionsindbetalinger fra knap 40 pct. til knap 30 pct.

Fra og med 2010 er der tilsvarende blevet indført et loft på 100.000 kr. for, hvor mange penge man årligt kan indskyde på en ratepension med fradrag. Det er endnu for tidligt at sige, hvor meget denne ændring vil påvirke indbetalingsmønstrer.